

A település főbb adatai

LIPÓT

Önálló község a Szigetköz közepén, a Duna jobb partján. Mosonmagyaróvártól keletre 15 km, Győrtől nyugatra 24 km távolságra fekszik. Lipótdt mosoni polgárnak adományozta a területet IV. Béla 1264-ben. 1377-ben pl. „Lypothfalva” néven a Héderváry család birtokaként említik.

A háborús pusztítások, valamint az árvizek miatt a nép többször is kénytelen volt a Duna szigeteire menekülni, hogy a vész elmúltával újra felépítse faluját esetleg újabb, biztonságosabbnak vélt helyen. Lipót község három helyéről tudunk: a legrégebbi falu emlékét a „Falusziget” dülönév őrzi a mai főági túlsó partján, a második falu a mai nagy holtág zugában volt, a Macska-sziget dülő környékén, itt kerültek elő a régi templom, valamint a házak maradványai míg a harmadik telephely a mai falu, a pusztítások miatt többször újjáépítve. 1658-ban, 1784-ben, 1831-ben és 1849-ben kolerajárvány, 1684-ben és 1688-ban pestisjárvány tombolt a faluban - az utóbbi egy év alatt mintegy 200 áldozatot követelve! Így nem csoda, hogy az 1731. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv mindössze 241 lakost említ Lipóton, míg az 1785. évi urbárium, 9 nemes család mellett 14 örökös jobbágy, valamint 17 házas zsellér famíliát jegyez.

1809-ben nemcsak a franciák átvonulása sújtja Lipót lakosságát, de az árvíz is - ez utóbbi teljesen elpusztította a falut, hamarosan újjáépült, sőt fejlődésnek indult, amit az a tény is bizonyít, hogy 1851-ben már 832 római katolikus és 8 zsidó vallású személy lakik az általa még mindig „Lipold”-ként említett településen, melynek a „Duna szigetjében szép rétje, legelője van.

Vízimalmokkal is bír”, és amelynek birtokosai még ekkor is a gróf Viczay és a gróf Sándor családok.

Lipót 1884-ben került a szomszédos községekkel együtt Moson vármegyéhez. Egyháziilag Hédervár filiája lett, világi anyakönyvezés szempontjából a mosondarnói körjegyzőséghez tartozott.

A falu régi lakossága a vízhez alkalmazkodva főként a „vízből” élt. Halászhálózatokba tömörültek, a kifogott halat a leghíresebb fajta a viza volt - bécsi és pozsonyi piacokon értékesítették. Sok embernek adott megélhetést az aranyászat: 1831-ben az Óvári harmincadvám adatai szerint 39 aranyász élt Lipóton, de a XX. Század első felében is működtek még néhányan. Híresek voltak a falu vízimalmai is: 1782-ben 8, 1885-ben 6 volt található. Es többen keresték kenyerüket révészkedéssel, hajóvontatással, később hajózással is. A felsoroltak miatt nagyon nagy hatással volt a falu életére a Duna 1885-ben megkezdett szabályozása, hiszen a lakosság jelentős része foglalkoztatásának megváltoztatására kényszerült: a régi mesterségekkel felhagyva földműveléssel kezdett foglalkozni. Ez utóbbiak elsajátításában sokat segítettek a falu lelkes néptanítói is.

A századforduló táján virágzó falut - 1900-ban 1007 katolikus és 11 zsidó lakja - érzékenyen érintik az 1910-es évek eseményei, az első világháború 28 hősi halottat követelt a közösségtől, Trianon pedig nemcsak piacai jelentős részének elvesztését hozza, de határából mintegy 800 holdnyi erdőt és legelőt a szomszéd államnak ítél, ami az állattenyésztés visszaesését is magával hozta. Részletesebb leírásunk 1929-ből van a településről. Ekkor Lipót 812 főnyi lakossága 154 házban él, 2900 kh területéből 1186 szántó, rét 98, legelő 282, erdő 672, kert 5,

nádas 30, egyéb pedig 550 katasztrális holt. Homokos, kavicsos, kötött és vizenyős talaján főként búza, rozs) árpa, zab, tengeri, burgonya és répa terem.

A r.k. elemi iskolában Makkos Dénes kántortanító és Keller Kornélia tanítónő tanteremben 6 osztály 96 rendes tanulója mellett 46 ismétlőiskolást is oktat. A községben Önkéntes Tűzoltó Egylet, Levente Egyesület, valamint Hangya Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet működik. A második világháború 17 életet követelt Lipótról, az 1954. évi nagy szigetközi árvíz pedig szinte az egész falut romba dönti! Így ma egy - a történelme során immár sokadszor - újjáépített település várja a nagy számban idelátogatókat, ez utóbbiakat a messze földön híressé vált, az 1968. évi első források után felszínre törő termálvizének illetve az arra telepített fürdőjének köszönheti Lipót.

Lipót község látnivalói közül legegőbb az I. Szent Kelemen pápa vértanú emlékére szentelt 204 m² alapterületű templomról kell szólni, amelynek építéséről az 1722. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv már említést tesz. 1777-ben barokk stílusban elkészült a templom.

Érdeemes megtekinteni a Lipótot Darnószelivel összekötő védett vadgesztenyefasort, valamint a községet északról határoló 68 ha-os Holt-Dunát, a vízimadarak fészkelő és élőhelyét. A faluban sétálgatva megcsodálhatjuk a népi építészet néhány fennmaradt szép emlékét, de megfigyelhetjük a régi településszerkezetet is: a házak apró szigetekre, helyenként mesterségesen összehordott kis dombokra épültek, míg az utcák a régi medrek helyén kanyarognak - így „nagyvízkor” ladikkal lehetett a házak között közlekedni.

Lipóton a rendezvényeket is szervező művelődési ház hasznos időtöltésre, míg az alapellátást orvosi rendelő, postahivatal és takarékszövetkezet biztosítja. A lakosság valamint a vendégek igényeit, 1 ételmiszerüzlet, 4 vendéglátóhely, 4*-os szálloda, panzió és kemping igyekszik kielégíteni.

A sportolás választékát Lipóton a labdarúgás, a teniszezés, a horgászás és a vízi sportok alkotják. Fürdőszézonban élénk az idegenforgalom: az éttermek, a szálloda, a kemping a fogadók, a falusi szálláshelyek és a fürdő több száz ember elhelyezését, pihenését és ellátását biztosítják.